

Asia: VN/31820/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö TE-palvelut 2024 - asetuskokonaisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: Valtioneuvoston asetus julkisista työvoimapalveluista

Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin kansainvälisestä työnvälityksestä muusta kuin sopimusvaltiosta Suomeen tai Suomesta muuhun kuin sopimusvaltioon. Kansainväliseen rekrytointiin liittyviä tehtäviä ja vastuita tulee selventää ja tarkentaa työnantajien sujuvan palvelun varmistamiseksi ja päällekkäisen työn estämiseksi. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 §:ssä säädetty yhteistyövelvoite ei ole riittävä.

Työvoimapalvelut tuottavat Suomessa jatkossa työvoimaviranomaiset. Työnvälitykseen liittyvät tehtävät ovat työvoimaviranomaisen tulevien tehtävien keskiössä, myös kansainvälisen työnvälityksen osalta. Kansainvälisen rekrytoinnin kokonaisuuden osalta on lähdettävä siitä, että ensisijainen toteuttaja on jatkossa työvoimaviranomainen, mitä valtiolliset toimijat tukevat ja täydentävät. Tehtävänjako ja roolitus kansainvälisessä rekrytoinnissa on tehtävä näkyväksi konkreettisen yhteistyön lisäksi myös säädöspohjassa.

Asetuksen 5 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi yhteishankintakoulutusten maksuosuuksista. Ehdotettu sääntely on sisällöltään sama nykyisin ELY-keskuksille ja TE-toimistoille annetun ohjeen kanssa. Lausunntuonnoksessa yhteishankintakoulutuksen maksuosuuksista säädettäisiin tarkasti ja työvoimaviranomaisia velvoittavasti. Tämä on muutos nykyiseen malliin, jossa maksuosuuksista on vain ohjeistettu, mutta ei hankintayksiköitä velvoittavasti säädetty.

Ei ole syytä, miksi työvoimaviranomaisten toteuttamien yhteishankintakoulutusten maksuosuuksia säädettäisiin nykyistä käytäntöä ja yleistä ryhmäpoikkeusasetusta tiukemmin. Esitystä tulisi muuttaa siten, että se vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen rajoituksia, mutta ei rajoita työvoimaviranomaisten toimintaa asetuksessa säädettyä enempää. Koulutusmarkkinat eroavat

toisistaan eri puolilla Suomea ja sääntelyn tulee mahdollistaa paikallisista tarpeista lähtevien ja paikalliseen tilanteeseen soveltuvien palveluiden hankinta.

Asetus 2: Valtioneuvoston asetus työvoimapalveluiden ohjauksesta

Asetuksen 1 §:n säädettäisiin työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta. Asetusluonnoksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriön on kuultava neuvottelukuntaa valmistelun lähtökohdista sekä ministeriön esitysluonnoksesta. Koska työvoimaviranomaiset ovat työllisyyden edistämisen kannalta keskeisessä asemassa, tulisi työvoimaviranomaisilla olla esitettyä merkittävämpi rooli valtakunnallisten tavoitteiden valmistelussa. Tarkan asetusmuotoilun sijaan keskeistä on työvoimaviranomaisten todellinen osallistaminen tavoitteiden asetannassa. Vähintään valmistelun lähtökohdat olisi syytä laatia työ- ja elinkeinoministeriön ja työvoimaviranomaisten yhteistyönä.

Asetuksen 2 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi neuvottelukunnan kokoonpanosta. Työvoimapalveluita toteuttavilla työvoimaviranomaisilla tulee olla ehdotettua selkeästi suurempi merkitys neuvottelukunnan kokoonpanossa. Esityksen mukaan työvoimaviranomaisten osuus neuvottelukunnan kokoonpanosta on alle 20 %. Työvoimaviranomaisilla on keskeisin rooli työvoimapalveluiden toimivuudelle ja tuloksellisuudelle, mutta neuvottelukunnan kokoonpano ei ehdotetussa muodossaan tunnista sitä.

Asetusluonnoksen mukaan neuvottelukunnan puheenjohtajan on oltava työ- ja elinkeinoministeriön edustaja. Jäsenten tasapainon takaamiseksi asetukseen tulee lisätä, että neuvottelukunnan varapuheenjohtajan on oltava työvoimaviranomaisen edustaja neuvottelukunnan. Asetusluonnoksen perusteluissa todetaan, että ministeriöiden jäsenmäärää on rajattu, ”jotta ministeriöiden edustus ei korostuisi neuvottelukunnan kokoonpanossa suhteessa kuntien edustukseen”. Samaa perustelua ja toimintalogiikkaa tulee noudattaa myös varapuheenjohtajan määrittämisessä.

Asetusluonnoksen perusteluiden mukaan neuvottelukunnan kuntajäsenten tulisi edustaa eri kokoisia kuntia maantieteellisesti ja kielellisesti kattavasti. Neuvottelukunnan roolina on toimia työvoimapalveluiden ohjauksen tukena, ei kuntien yleiseen toimivaltaan kuuluvan elinvoimatoiminnon tukena. Neuvottelukunnan kuntajäsenten tulee muodostua työvoimapalveluita tuottavista vastuukunnista tai työvoimaviranomaistehtävää itsenäisesti toteuttavista kunnista. Jäsenten tulisi edustaa eri kokoisia työvoimaviranomaisia. Kuntaliitto voi edustaa neuvottelukunnassa kuntakenttää laajemmin.

Neuvottelukunnan kokoonpano on 34 jäsenellä, puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tarpeettoman suuri. Jotta neuvottelukunta voi edistää ja toteuttaa tehtävänsä työvoimapalveluiden ohjauksesta, tulisi neuvottelukunnan jäsenmäärän olla esitettyä pienempi. Neuvottelukunnan työn tulisi ohjautua työvoimapalveluiden toiminnan kehittämiseen ja kokoonpanon tulisi painottua työvoimapalveluiden toimintaan keskeisesti kiinnittyviin tahoihin. Neuvottelukunnan tavoitteena ei tule olla korvata tai toistaa laajemmin työllisyydestä käytävää yhteiskunnallista keskustelua.

Ehdotuksen mukaisena neuvottelukunnan työ uhkaa ajautua keskustelukerhoksi ilman selkeää tavoitteellisuutta.

Asetuksen 3 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi neuvottelukunnan kokoontumisesta. Koska työvoimaviranomaisilla on työvoimapalveluiden toteuttamisessa keskeisin rooli, tulisi heidän roolinsa tunnistaa myös kokoontumisen koollekutsumisessa. Neuvottelukunnan tulee kokoontua myös tilanteissa, joissa kaikki neuvottelukunnan jäsenenä olevat työvoimaviranomaiset ovat sitä ilmoittamansa asian käsittelyä varten pyytäneet.

Asetuksen 3 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi myös neuvottelukunnan pääsihteeristä ja muista mahdollisista sihteereistä. Asetukseen tulee lisätä, että jos neuvottelukunnan pääsihteerinä toimii ministeriön edustaja, tulee neuvottelukunnalla olla vähintään yksi muu sihteeri, jonka tulee olla työvoimaviranomaisten edustaja. Tällä toteutetaan jo aiemmin todettu ministeriöiden ja kuntien edustajuuden tasapuolisuus.

Helsinki pitää hyvänä, että asetuksen 5 §:ssä ehdotetaan, että jaoston jäseneksi voidaan nimittää myös neuvottelukuntaan kuulumaton henkilö. Tämä varmistaa riittävän asiantuntemuksen jaostojen työhön.

Asetus 3: Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

On yleisesti todettava, että KEHA-keskuksen roolista ja tehtävästä työllisyyden edistämisessä ei ole tehty kokonaisarviointia. Sääntelytapa, jossa KEHAN tehtäviä tarkastellaan pistekohtaisesti, tehtävä kerrallaan, ei ole toimiva. KEHAN roolia uudessa järjestämismallissa tulee tarkastella yhdessä työvoimaviranomaisten kanssa ja sitä tulee peilata suhteessa työvoimaviranomaisten tarvitsemaan tukeen ja palveluun.

Asetus 4: Valtioneuvoston asetus työllistymisen monialaisesta edistämisestä

-

Asetus 5: Valtioneuvoston asetus työttömyysturvalain täytäntöönpanosta

-

Asetus 6: Työ- ja elinkeinoministeriön asetus työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista

-

Asetus 7: Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastoista annetun asetuksen 13 a §:n muuttamisesta

-

Aulanko Timo
Helsingin kaupunki - Työllisyyspalvelut